

Perła Syberii traci swój blask

29 listopada 2012

Walka o czysty Bajkał trwa. Największy jego truciiciel, Bajkałski Kombinat Celulozowo-Papierniczy wciąż działa i na razie nie zanoszą się na jego zamknięcie. Ekolodzy zaangażowani w utrzymanie czystości jeziora alarmują, że w ostatnich latach zyskało ono nowego równie groźnego wroga, a raczej wrogów. Mowa o turystach.

Bajkał to najgłębsze i najstarsze jezioro świata. Położone na południu Syberii Wschodniej najgłębsze i najstarsze jezioro na świecie oraz jego okoliczne tereny posiadają ogromny potencjał turystyczny, przez co stwarzają doskonałe warunki dla niezapomnianych podróży. Turystów przyciąga dogodne położenie geograficzne, różnorodność flory i fauny oraz bogate historyczno-kulturalne dziedzictwo tych terenów. Z roku na rok rośnie liczba biur podróży poszerzających swoją ofertę o wypoczynek nad Bajkałem. Jednak ogólnoświatowy kryzys sprawił, że tylko część osób wybierających się w to miejsce zamierza wypoczywać w sposób zorganizowany. Każdego roku wśród turystów przebywających w rejonie jeziora przybywa osób preferujących wypoczynek „na

dziko”.

Z przeprowadzonych w 2012 roku badań wynika, że jezioro Bajkał jest trzecim, zaraz po Moskwie i Petersburgu, najchętniej wybieranym celem podróży na terenie Rosji. W rankingu wyprzedza inne regiony turystyczne kraju takie jak Ałtaj, Kamczatka i Karelia. Chociaż sezon na Bajkał trwa cały rok, to największą liczbę turystów odnotowuje się w sezonie letnim, tj. od czerwca do sierpnia. Szacuje się, że tereny położone w okolicach jeziora odwiedza rocznie nawet pół miliona osób, z czego około 80 procent stanowią mieszkańcy pobliskich regionów, za miast takich jak Irkuck i Nowosybirsk. Pozostałe 20 procent to Rosjanie przybyli z dalszych części kraju oraz turyści zagraniczni, wśród których najliczniejsze grupy stanowią Niemcy, Chińczycy i Koreańczycy.

NAJAZD BARBARZYŃCÓW

Naukowcy i ekolodzy twierdzą, że w wyniku ludzkiej działalności, już dziś większość dostępnych dla turystów terenów wokół jeziora stanowi strefę klęski ekologicznej. Największym problemem są tony zalegających śmieci, które nie tylko zanieczyszczają glebę i wodę ale skutecznie niszczą krajobraz. Turyści najczęściej pozostawiają po sobie jednorazowe naczynia, aluminiowe puszki, szklane i plastikowe butelki po napojach oraz foliowe worki. Spacerując w okolicach jeziora można natknąć się też na takie przedmioty jak porzucona łódzka, zepsute radio czy fotel samochodowy. Problem zaśmiecania okolic jeziora dotyczy wszystkich turystów. Jednak osoby przebywające w tych rejonach w sposób nieorganizowany, dopuszczają się jeszcze gorszych czynów – ścinają drzewa w pobliżu swoich obozowisk pozostawiając wystające z ziemi pnie. Rozniecają ogniska, które płoną de facto na terenach objętym całkowitym zakazem ich rozpalania. Niestety często pozostawiają je nie dogaszonymi co bywa przyczyną wielu pożarów. Kolejnym problemem jest zanieczyszczenie wód jeziora. Do zbiornika trafiają detergenty, z pomocą których turyści nieorganizowani biorą

kąpiel lub piorą swe ubrania. Nie zdają sobie sprawy z tego, że prowadzi to do zmętnienia wody, wzrostu liczby wodorostów i eutrofizacji, co w konsekwencji skutkuje zamieraniem populacji żyjących w Bajkale organizmów.

To nie wszystko. Wodę zanieczyszczoną substancjami ropopochodnymi i detergentami, będącą pozostałością po umyciu samochodów, wylewają do jeziora. Często spotyka się też osoby, które bez skrępowania myją auta wprost w wodach Bajkału. Prawdziwą plagą są dzikie safari na terenach objętych zakazem poruszania się pojazdami mechanicznymi. Rozpędzone auta i motocykle rozjeżdżają objęte ochroną endemiczne gatunki roślin i zwierząt. Podczas pieszych wędrówek turyści poruszają się poza wyznaczonymi szlakami płosząc zwierzęta przebywające w swoich naturalnych siedliskach. Organizują dzikie polowania, łowią ryby za pomocą sieci, rozkładają wnyki. Posługując się farbami w spray'u „upiększają” skały i drzewa swoimi podpisami. Załatwiają swoje potrzeby fizjologiczne w pobliżu obozowisk, a także wprost na turystycznych szlakach. Pozostawiają bez nadzoru przywiezione ze sobą psy, które sieją panikę wśród zwierząt dziko żyjących. Puszczają głośno muzykę płosząc ptaki w ich okresie lęgowym. Niszczą lub zabierają na pamiątkę tabliczki ostrzegawcze i informacyjne. To niestety zaledwie część ze wszystkich naruszeń jakich dopuszczają się przebywający nad jeziorem turyści.

POMNIK NIESPEŁNIONYCH OBIETNIC

Według doniesień osób zaangażowanych w ochronę bajkałskiej przyrody najgorsza sytuacja występuje na wyspie Olchon – jednym z najchętniej odwiedzanych miejsc na jeziorze.

Dzikie wysypisko odpadów w lesie koło wsi Chużyr.

Wyspę oddziela od lądu cieśnina zwana Małym Morzem, więc dotrzeć na nią można promem lub wynajętą łodziami. Na wyspie znajduje się przylądek Burchan (zwany również Skałą Szamanką), będący jednym z najbardziej rozpoznawalnych miejsc na Bajkale. Każdego lata staje się on upragnionym celem podróży kilkudziesięciu tysięcy osób, które ustawiają się w kolejce do przeprawy. Droga do samego przylądka wiedzie przez tereny leżące w granicach Przybajkalskiego Parku Narodowego obejmującego swym zasięgiem całą wyspę. W ostatnich latach sytuacja ekologiczna parku pogorszyła się na tyle, że jego władze zdecydowały się na znaczne ograniczenie terytorium, po którym mogą poruszać się turyści i wprowadzenie opłat za wstęp na jego teren. Nowe zasady zaczęły obowiązywać 5 maja 2012 roku. Bilet wstępu na teren parku dla osoby dorosłej wyceniono na 60 rubli, bilet dla dzieci w wieku od 7 do 14 lat kosztuje 30 rubli, a dzieci poniżej 7 lat wejdą na teren parku bez opłat. Dodatkowe opłaty są pobierane za opiekę przewodnika, nocleg na terenie parku oraz wypożyczenie namiotu lub roweru. Uzyskane w ten sposób pieniądze władze parku zamierzają przeznaczyć na ochronę jego terytorium, rozbudowę infrastruktury turystycznej oraz usuwanie negatywnych skutków wynikających z działalności turystów.

Olchon, Skała Szamanka.

W walkę o zachowanie czystości Bajkału z roku na rok angażuje się coraz więcej organizacji międzynarodowych i osób prywatnych z całego świata. Wśród nich jest Siergiej Wołkow – rosyjski badacz, podróżnik, znawca Syberii i autor wielu przewodników po Bajkale. Organizacje ekologiczne wraz z grupami wolontariuszy organizują regularne sprzątanie ze śmieci wybrzeżach jeziora. Znana na całym świecie holenderska kampania piwowska również zaangażowała się w jego ochronę prowadząc akcje edukacyjne dla turystów w zakresie ochrony środowiska. Prowadzone są one w ramach projektu „Czyste brzegi Bajkału”.

W celu poprawy sytuacji Ministerstwo Zasobów Naturalnych i Ekologii Federacji Rosyjskiej opracowało program pod nazwą „Ochrona jeziora Bajkał i rozwój socjalno-ekonomiczny bajkałskiego terytorium przyrodniczego 2012-2020”. Jego wdrożenie ma na celu ochronę jeziora i okolicznych terenów przed negatywnym oddziaływaniem czynników ludzkich, gospodarczych i przyrodniczych. Czy przyniesie on poprawę sytuacji? Póki co wiadomo, że program wystartował z 9-miesięcznym opóźnieniem. Ekolodzy nie mają złudzeń – według nich podejmowane przez władze starania nie przyniosą pożądanych efektów i w przyszłych latach w dalszym ciągu na nich spoczywać będzie misja ocalenia Bajkału. „Pomnik pustych

obietnic", który w 2003 roku z inicjatywy organizacji ekologicznych stanął przy szosie niedaleko Bajkańska, zawierający listę niespełnionych przez władze planów dotyczących ochrony jeziora, dziś wymaga obszernej aktualizacji. Czy w 2020 roku pojawi się tam kolejny wpis o niewypełnionym rządowym programie ochrony jeziora? Miejmy nadzieję, że nie, oraz że wizytówce Syberii uda się odzyskać dawny blask.

Autor: Piotr Wielg

Zdjęcia: magical-world (Flickr, CC), Nanoworld (Wikipedia, CC), Andrzej Barabasz (Wikipedia, CC)

Źródło: Ekologia.pl

BIBLIOGRAFIA

1. <http://www.greenpeace.org/russia/ru/press/releases/146788/>
2. <http://www.greenpeace.org/russia/ru/campaigns/baikal/problems/>
3. <http://strana.ru/journal/news/21214540>
4. <http://www.interfax.ru/tourism/tourisminf.asp?id=264792&sec=1466>
5. <http://tonkosti.ru>
6. <http://www.magicbaikal.ru/news/09/news270909.htm>
7. <http://baikal.irkutsk.ru/php/statya.php?razdel=baikal&nomer=09.txt>
8. <http://www.sbat.info/detail.php?ID=781>
9. <http://www.snews.ru/office.php?id=36871&sm=15>
10. <http://www.magicbaikal.ru/rest/index.htm>

11. http://gazeta-n1.ru/arhiv/paper/detail.php?ELEMENT_ID=7861
12. <http://baikal.babr.ru/baiktrash/>
13. <http://www.sbat.info/detail.php?ID=762>
14. http://sustainabilityrussia.ru/net_shore_of_lake_baikal/about_project/news/70/
15. <http://www.autochannel.ru/sanitation/-138185564.html>
16. <http://pribaikalsky.ru/platnye-uslugi-parka.html>
17. Siergiej Wołkow, Bajkał – przewodnik, AST 2006